

Meerjarenvisie

Dit beleidsplan geeft aan welke activiteiten de BLWG momenteel ontplooit en hoe zij dit wil voortzetten in het komende jaar. De punten in het beleidsplan komen voort uit de visie van de BLWG:

missie

De BLWG draagt zorg voor het bundelen en verspreiden van kennis over het voorkomen van mossen en korstmossen in Nederland.

Organisatie

De BLWG is een vereniging met leden en een door de Algemene Ledenvergadering gekozen bestuur. Het ledenbestand, nu circa 425 leden, is de laatste tien jaar gemiddeld met 2% per jaar gegroeid. Het bestuur voert de taken uit die in de lange historie van de werkgroep, sinds de oprichting in 1946, door bestuursleden werden gedaan: het organiseren van excursies, weekends en bijeenkomsten voor de leden, de financiële administratie en de redactie van het ledenblad.

Deels onder invloed van een toenemende vraag naar verspreidingsgegevens en trends vanuit diverse partijen zijn hier in de laatste jaren een aantal taken bijgekomen zoals gegevensbeheer, GIS, website-ontwikkeling, projectleiding en het onderhouden van contacten met andere organisaties. Deze taken worden sinds 2002 uitgevoerd door een projectenbureau met eigen medewerkers. Zo nodig wordt tijdelijk extra of specialistisch werk uitbesteed aan adviesbureaus van deskundige leden.

Activiteiten

gegevens verzamelen

De gegevens die de BLWG beheert, ruim 2 miljoen waarnemingen van mossen en korstmossen, zijn afkomstig uit een groot aantal bronnen. Historische gegevens, die teruggaan tot 1800, zijn voor een groot gedeelte verkregen in samenwerking met Naturalis Biodiversity Center (Nationaal Herbarium Nederland). Actuele gegevens zijn afkomstig van voornamelijk de leden, die individueel of in excursieverband waarnemingen verzamelen. Veel gegevens zijn verkregen door uitwisseling van databestanden met andere organisaties (zoals provincies en terreinbeheerders) en eigen meetnetten.

betrouwbare waarnemingen

Een goede kwaliteit van de databank is essentieel, zowel voor wetenschappelijk als toegepast onderzoek. De BLWG werkt voortdurend aan de kwaliteit van haar databestanden en de manier waarop gegevens worden opgeslagen. Vrijwilligers hebben hulpmiddelen tot hun beschikking om hun veldgegevens eenvoudig aan te leveren, zonder in te moeten boeten op kwaliteit. Een groep van landelijke specialisten controleert nieuw binnengekomen waarnemingen en van nieuwe vindplaatsen van zeer zeldzame soorten wordt herbariummateriaal gecontroleerd. Veel activiteiten van de BLWG, zoals excursies en een jaarlijkse determinatiedag, zijn gericht op kennisoverdracht wat betreft soortherkenning.

Speerpunten voor 2025

- Ecologische monitoring in de provincies Zuid-Holland, Zeeland en Utrecht, en in het Noord-Hollands Duinreservaat.
- Lancering van de Basiscursus Mossen
- Het verzamelen en beheren van betrouwbare verspreidingsgegevens van mossen en korstmossen
- Ondersteuning van bryologen en lichenologen
- Publiekscommunicatie over mossen en korstmossen
- Bescherming van korstmossen op natuursteen op hunebedden, begraafplaatsen en zeedijken

Nationale Databank Flora en Fauna

De BLWG participeert in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP), waarin de BLWG een deel van haar verspreidingsgegevens beheert. Waarnemers kunnen hun waarnemingen via de NDFP Verspreidingsatlas invoeren en inzien.

NDFF Verspreidingsatlas

Om kennis over mossen en korstmossen publiek toegankelijk te maken, heeft de BLWG de NDFF Verspreidingsatlas opgezet. Op de site zijn verspreidingsgegevens en soortinformatie bijeengebracht. Naast de BLWG gebruiken nog vijf andere organisaties dit platform om informatie over flora en fauna te publiceren en waarnemingen te verzamelen in samenhang met de Android-app VERA. Jaar op jaar vergroten we het informatieaanbod.

flora's, naamgeving en status van soorten

De BLWG coördineert het verschijnen en bijwerken van flora's, veldgidsen en verspreidingsatlassen over mossen en korstmossen. De taxonomiecommissie van de vereniging onderhoudt de standaardlijst met de officiële Nederlandstalige en wetenschappelijke namen van alle in Nederland met zekerheid gevonden mossoorten. Daarnaast wordt de status en bedreiging van soorten in Nederland bijgehouden. De BLWG maakt in opdracht van de overheid periodiek officiële Rode Lijsten van mossen en korstmossen.

DNA-barcoding

BLWG-leden verzamelden tussen 2011 en 2013 materiaal van alle Nederlandse mossoorten voor het maken DNA-barcodes bij Naturalis voor taxonomisch onderzoek. Daarmee zijn we het enige land waarvan van de complete mosflora op die manier is onderzocht. Deskundige leden van de BLWG hebben zelf taxonomische problemen aangedragen die in de komende jaren met moleculair onderzoek opgelost kunnen worden.

adviseur voor natuurbeleid

In 2002 nam de vraag naar verspreidingsgegevens van mossen en korstmossen sterk toe, nadat beleidsmakers werden geconfronteerd met het nieuwe soortbeschermingbeleid van de overheid, waarbij de Europese Habitatrictlijn centraal stond. De BLWG participeert hierdoor momenteel in vrijwel alle projecten waarin een vraag naar actuele verspreidingsgegevens van mossen en korstmossen is.

adviseur voor natuurbeheer

De BLWG heeft voldoende kennis in huis om natuurbeheerders te adviseren bij het beschermen van kwetsbare populaties van mossen en korstmossen. Ook heeft de BLWG specifieke kennis over karakteristieke soorten, zoals vermessingsindicatoren, typische soorten (Natura 2000), soorten van het leefgebiedenbeleid, die gebruikt worden bij de voorbereiding en evaluatie van beheermaatregelen. Door agendalidmaatschap van Soortenbescherming Nederland is de BLWG goed op de hoogte van actualiteiten rond actieve soortbescherming.

publicaties

De BLWG geeft het tijdschrift *Buxbaumiella* uit, dat speciaal gericht is op leden van de vereniging. Gestreefd wordt naar een gevarieerd aanbod aan onderwerpen. *Buxbaumiella* verschijnt driemaal per jaar. Samen met de Nordic Bryological Society geeft de BLWG het wetenschappelijke tijdschrift *Lindbergia* uit, een gratis toegankelijk Open Access tijdschrift.

Ledenblad Buxbaumiella

Het mossentijdschrift en verenigingsblad *Buxbaumiella* verschijnt driemaal per jaar. Oudere nummers van *Buxbaumiella* zijn gratis te downloaden op www.buxbaumiella.nl en www.natuurtijdschriften.nl

De BLWG is uitgever van een aantal boeken. De levermosflora en veenmosflora zijn daarvan de bekendste. In 2011 verscheen de Veldgids Korstmossen van duin, heide en stuifzand. Sinds 2018 bezit de BLWG ook de rechten van de Veldgids Korstmossen.

Internet is voor de BLWG een belangrijk medium. Zo heeft de BLWG een website met een discussieforum, webwinkel en *mailing list*. De BLWG publiceert soortinformatie op www.verspreidingsatlas.nl en er zijn tijdschriften en rapporten op de website te vinden. Al deze informatie is ook voor niet-leden toegankelijk.

educatieve projecten

De BLWG voert op bescheiden schaal educatieve activiteiten uit voor andere doelgroepen dan leden van natuurverenigingen. In de afgelopen jaren betrof dit het ontwikkelen van onderzoeksideeën voor scholieren en NME-organisaties.

Citizen science

De BLWG draait twee citizen science projecten. Sinds 2005 doen al bijna 3000 natuurliefhebbers, scholieren en studenten mee aan het onderzoek "Korstmossen en ammoniak".

In 2023 lanceerden we het citizen science project "Korstmossen en stadsklimaat" samen met de Hortus Leiden en Naturalis binnen het door NWO gefinancierde project Hidden Biodiversity.

Beide projecten zijn *evidence based*, en ontwikkelt door het vereenvoudigen van uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek.

Iedenactiviteiten

De BLWG organiseert in de eerste plaats activiteiten voor een breed publiek. Zo staan vrijwel alle activiteiten open voor niet-leden en zijn publicaties voor iedereen beschikbaar.

Een kwart van alle verenigingsleden draagt actief bij aan het opbouwen van kennis over mossen en korstmossen in Nederland, en vrijwel al het onderzoek aan mossen en korstmossen dat in Nederland plaatsvindt, is nauw met de vereniging verbonden.

De bescheiden professionalisering van de BLWG heeft niet afgedaan aan de organisatie van de traditionele activiteiten van de vereniging, zoals dagexcursies en kampeerweekends. Wel wordt de locatie van zulke activiteiten beïnvloed, vooral doordat mossengegevens nu beter ontsloten zijn dan vroeger: het inventariseren van witte gebieden krijgt nu meer aandacht. Bij het vaststellen van de locatie voor weekends en zomerkampen wordt wel steeds de Algemene Ledenvergadering geraadpleegd.

Typisch BLWG: Zomerkampen

De BLWG organiseert elke twee jaar een tiendaags buitenlands zomerkamp voor haar leden, en op regelmatige basis een korter voorjaarskamp in een nabij buitenland. Beide soorten kampen worden in het algemeen goed bezocht, met 30-40 deelnemers. Op die manier leren beginnende bryologen en lichenologen ook soorten herkennen die in ons land zeldzaam zijn.

De BLWG streeft ernaar de centrale plaats in het bryologisch en lichenologisch onderzoek in Nederland vast te houden door ook activiteiten te organiseren voor professionals, zoals het uitgeven van specialistische literatuur en het organiseren van veldcursussen gericht op het leren herkennen van beleidsrelevante soorten. De afgelopen jaren is het ledental van de BLWG langzaam gegroeid. Een verdere groei hopen we te bereiken door het blijven ondersteunen van regionale mossenwerkgroepen. Instroom van nieuwe waarnemers moet vooral vanuit de KNNV, IVN en de jeugdbonden NJN en JNM komen. Voor verjonging van de werkgroep is werving nodig onder mensen die beroepsmatig met mossen en korstmossen te maken hebben en vrijwilligers van andere PGO's die hun horizon willen verbreden. Hierbij realiseren we ons dat mossen en korstmossen een nichemarkt zullen blijven en een sterke groei in het ledental niet realistisch is.

Financiën

De vereniging heeft een gezonde financiële situatie. De BLWG hanteert een gescheiden begroting voor vereniging (reguliere ledenactiviteiten) en bureau (opdrachten en eigen projecten), waarbij we ernaar streven dat de reguliere ledenactiviteiten helemaal uit contributies en abonnementsgelden bekostigd worden.

Opbrengsten uit projecten komen ten goede aan de doelstelling van de organisatie, waardoor ondersteuning van vrijwilligerswerk en het onderhoud van de databank. Hiertoe worden opbrengsten geormerkt. Deze zijn als voorziening op de balans opgenomen. Het vermogen van de vereniging wordt risicoarm beheerd op spaarrekeningen. De penningmeester beschikt uitsluitend in samenspraak met de overige leden van het bestuur over het vermogen.

Nationale Postcodeloterij

Koepelorganisatie SoortenNL ontving in 2020 een miljoen euro van de Nationale Postcodeloterij. Samen met de andere soortenorganisaties voert de BLWG deelprojecten uit gericht op onderzoek, vrijwilligers en natuurbeleid.

Samenwerking

KNNV

De BLWG heeft vanouds een goede band met de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), waaruit zij is ontstaan.

Op lokaal niveau is er sprake van intensieve samenwerking: de twintig lokale mossenwerkgroepen van de BLWG zijn voor een groot deel werkgroepen van KNNV-afdelingen. Binnen zulke afdelingen vindt kennisoverdracht plaats tijdens veldwerk, lezingen en cursussen. Ook vinden inventarisaties plaats waarbij meerdere soortgroepen worden onderzocht. De BLWG ondersteunt KNNV-afdelingen zonder lokale mossenwerkgroep met het vinden van deskundige cursusleiders en lezinghouders. De BLWG faciliteert slechts en organiseert zelf geen lezingen en cursussen in de regio. Op die manier is ondersteuning optimaal afgestemd op de vraag naar regionale activiteiten.

SoortenNL

De BLWG is lid van het netwerk SoortenNL waarin soortenorganisaties en soortbeschermingsorganisaties verenigd zijn.

De BLWG voert jaarlijks diverse projecten uit in samenwerking met collega-organisaties uit dit netwerk. Hierbij gaat het om opdrachten waarbij verspreidingsgegevens worden gebruikt voor natuurbeleid en bouwplannen. De coördinator vertegenwoordigt de BLWG binnen SoortenNL.

Opdrachtgevers

De BLWG voert voor het Ministerie van LVVN al sinds 1999 natuurmeetnetten uit voor korstmossen en geel schorpioenmos, onderdeel van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM). Hierbij wordt ook samengewerkt met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), die de kwaliteitsbewaking uitvoert.

De BLWG heeft haar databank ondergebracht in de Nationale Databank Flora en Fauna. BIJ12 exploiteert de databank en zorgen ervoor dat verspreidingsgegevens voor diverse gebruikersgroepen beschikbaar komen, zoals overheden, adviesbureaus en projectontwikkelaars.

De BLWG werkt regelmatig samen met overheden, ecologische adviesbureaus, waterschappen en terreinbeheerders. In specifieke gevallen worden mossen en korstmossen geïnventariseerd of worden databestanden in opdracht gecontroleerd op mogelijke fouten. Daarnaast levert de BLWG gegevens voor wetenschappelijk onderzoek aan aan universiteiten en onderzoeksinstituten. Door ontwikkelingen op het gebied van het ontsluiten en analyseren van verspreidingsgegevens verwachten we dat de samenwerking met deze partijen toe zal nemen.

Monitoring ammoniakgevoelige korstmossen

Voor de provincie Gelderland voeren we een meetronde van het meetnet korstmossen en ammoniak uit. Op bijna 1000 punten in de provincie werd in 2021 en 2022 de hoeveelheid stikstofgevoelige korstmossen in kaart gebracht.

Online Basis cursus Mossen

Begin 2025 lanceerde de BLWG de Basis cursus Mossen op het platform Soortenacademie.nl. Hieraan deden 450 deelnemers mee. Doel hiervan is om meer mensen bekend te maken met de wereld van de mossen en op termijn ook vrijwilligers te werven voor de verenigingsactiviteiten.

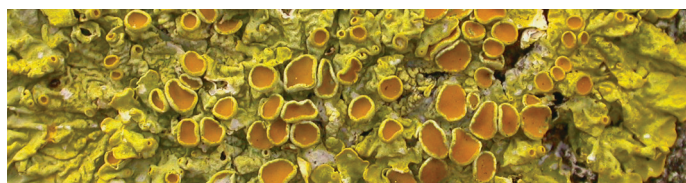
Contact

bureau

dr. L.B. (Laurens) Sparrius, coördinator
Hollandse Toren 40
3511 BN Utrecht
e-mail: sparrius@blwg.nl

dr. ir. H. (Henk-Jan) van der Kolk, projectleider
henk-jan@blwg.nl

drs. L. (Lukas) Verboom, medewerker, lukas@blwg.nl

bestuur

Het bestuur van de BLWG bestaat per 8/2/2025 uit:

drs. W.J. (Wilmar) Remmelts, voorzitter
drs. J. (Jan) Pellicaan, secretaris
dr. ir. W.J. (Hans) Toetenel, penningmeester
Th.B.M. (Dick) Kerkhof, redacteur Buxbaumiella
drs. H.R. (Rudi) Zielman, activiteiten

Kijk ook eens op onze website:

www.blwg.nl

